

НАУКОВА НАВІГАЦІЯ НА ОБ'ЄКТІ "УКРИТТЯ"

Інформатика сьогодні стає наукою з дедалі ширшим прикладним застосуванням. Зі стін науково-дослідних інститутів, лабораторій вона хоч і поступово, але невпинно виходить на тотальний простір. Сучасні інформаційні технології забезпечують комплексне розв'язання різноманітних проблем. Найболючішою з них не лише для нашої країни, а для всього світу, є стан об'єкта "Укриття" на Чорнобильській АЕС. Тож не дивно, що найдосвідченіші фахівці галузі з багатьох країн світу запропонували свою допомогу.

Американський вчений з Тихоокеанської Північно-Західної лабораторії Роберт Шепеліц очолив команду налаштовувачів системи для контролю стану паливовмісних мас. У травні 1996 року він уперше відвідав Чорнобиль і запропонував послуги їхньої групи, яка готова працювати над налагодженням стенда-імітатора по вимірюванню параметрів щільності нейтронного потоку і потужності гамма-випромінювання на зруйнованому четвертому блоці. Хоча подібного типу апаратура на об'єкті "Укриття" вже працювала, у тому числі й створена українськими фахівцями "Шатер" та московськими "Фініш", але вчені зі США запропонували кілька цікавих рішень по вимірах гамма- та нейтронними детекторами. Тож потреба в її установці була очевидною. Одразу розпочалося співробітництво з колегами з міжгалузевого науково-технічного центру "Укриття".

Після плідної і копіткої роботи за океаном, на початку нинішнього літа з налагодженою апаратурою приїхали в Чорнобиль Роберт Шепеліц, спеціалісти з програм Дженіфер Такен та Данієл Сіск, щоб в реальних умовах її настроїти та встановити.

У нас тісні контакти не лише із працівниками МНТЦ, а й новоствореною Славутицькою лабораторією міжнародних досліджень і технологій, де діє комп'ютерний банк ядерних даних на базі ЕОМ, - говорить Роберт Шепеліц. Наша група там на особливих ролях, оскільки працюємо за великою про-

грамою. Я вже втретє в Україні, бував і в Славутичі. Дуже сподобалося це мальовниче місто енергетиків. А налагоджувальні роботи проводили в Чорнобилі. Наш менеджер (так по-особливому називає американський учений заступника завідділом інформаційно-діагностичної системи Валентина Рудішина) надав при допомозі керівників МНТЦ приміщення. Департамент енергетики США виділив кошти на проведення наших робіт, які призначені для підвищення безпеки об'єкта "Укриття". Два роки ми з колегами займалися розробкою, монтуванням і налагодкою лабораторії. І тепер дуже раді, що нарешті бачимо це обладнання в Україні, де воно працюватиме...

У рамках міжнародної програми, яка останнім часом посилено розвивається, це буде вклад американських учених в проблеми Чорнобиля, - продовжив розмову Валентин Рудішин. - Буде ще один варіант і спосіб отримання потрібної і дуже важливої інформації з усіх галузей ядерного циклу, що знаходиться під дахом "саркофага". Схожою апаратурою колишнього

Союзу вже давно ведуться подібні дослідження. Отже в одному місці вивчатимуть об'єкт американські датчики, наші - в іншому. Інформованість набагато підвищиться. Наших 8 датчиків працюють в безперервному режимі вже понад три роки. А от тепер надійшло для їхньої допомоги нове поповнення. Усі вони разом дадуть нам певну, безперечно, значно більшу інформацію про стан на об'єкті "Укриття", комп'ютери її оброблять, а потім спеціалісти зроблять відповідні висновки...

Тож "внутрішній" стан "саркофага" при допомозі наукової навігації буде контролюватися як вітчизняним, так і західним обладнанням.

Микола ОГОРОДНИК.

Фото

Миколи ПЕТРИЧЕНКА.

На знімку (зліва направо): працівники Тихоокеанської Північно-Західної лабораторії США Роберт ШЕПЕРЛЕЦ (керівник проекту), Дженіфер ТАКЕН і Данієль СІСК монтують експериментальне обладнання, котре слугуватиме співробітникам МНТЦ "Укриття".